19.10.2026

Ympäristöministeriö
Erityisasiantuntija Ilona Latsa

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

HE 221/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi annetun lain muuttamisesta

1. Hallituksen esityksen keskeinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi (851/1988), jäljempänä *soidensuojelulaki*). Lailla on perustettu yhteensä 71 soidensuojelualuetta vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla. Alueet painottuvat Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakuntiin. Alueista 14 sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella. Soidensuojelualueiden rauhoitussäännökset on annettu erillisessä asetuksessa eräistä valtion omistamille alueille perustetuista soidensuojelualueista (852/1988, jäljempänä *soidensuojeluasetus*).

Esityksen tavoitteena on saattaa soidensuojelualueiden rauhoitussäännökset perustuslain edellyttämällä tavalla lain tasolle sekä päivittää ne vastaamaan voimassa olevaa luonnonsuojelulakia. Pallas-Yllästunturin kansallispuistoa koskeneesta hallituksen esityksestä (HE 169/2003 vp) annetussa perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 29/2004 vp) todettiin, että perustuslain 80 §:n 1 momentin kannalta on ongelmallista, että kansallis- ja luonnonpuistojen rauhoitussäännökset on annettu asetustasolla. Tämän johdosta eduskunnan vastauksessa (EV 185/2004 vp) lausuttiin, että valtioneuvoston on ryhdyttävä toimenpiteisiin kansallis- ja luonnonpuistoja koskevan lainsäädännön saattamiseksi perustuslain 80 §:n vaatimuksia vastaavaksi. Kansallis- ja luonnonpuistoja sekä eräitä valtion luonnonsuojelualueita koskevat lait päivitettiin vuonna 2022 (HE 270/2022 vp). Sama päivitystarve koskee myös soidensuojelualueita, joiden rauhoitussäännöksistä on säädetty asetuksilla.

Esityksen lähtökohtana on, että soidensuojelualueiden rauhoitussäännöksiin eli nykyiseen käyttöön ei tehtäisi merkittäviä muutoksia. Alueiden voimassa olevat soidensuojeluasetuksen rauhoitussäännökset vastaavat sisällöltään läheisesti luonnonsuojelulain säännöksiä. Joiltakin osin säännökset kuitenkin ovat vanhentuneita, ja ne päivitettäisiin luonnonsuojelulakia ja alueiden nykyistä käyttöä vastaaviksi.

Esitykseen sisältyvät myös Palojoensuu-Maunu-välille suunnitellun valtatien 21 perusparannushankkeen edellyttämät vähäiset muutokset Enontekiöllä sijaitsevien Lätäsenon-Hietajoen ja Jietanasvuoman soidensuojelualueiden rajauksiin. Muita muutoksia soidensuojelualueiden rajauksiin ei esitetä.

2. Lain 1 §:ään esitettävät muutokset

Esityksessä lain 1 §:ään lisättäisiin soidensuojelualueiden perustamistarkoitus. Ehdotuksen mukaan soidensuojelualueet on muodostettu suoluonnon ja sen luontaisen vesitasapainon ja rakennepiirteiden sekä

alueilla esiintyvien muiden luontotyyppien, eliölajiston ja linnuston suojelemiseksi sekä retkeilyä, opetusta ja tutkimusta varten.

Perustamistarkoituksesta säädetään valtion luonnonsuojelualueita perustettaessa. Vanhoista suojelualuesäädöksistä, kuten soidensuojelulaista, alueiden perustamistarkoitus kuitenkin puuttuu. Perustamistarkoituksesta säätäminen olisi tarpeen, koska luonnonsuojelulain rauhoitussäännöksissä (49 §) sekä niitä koskevissa poikkeuksissa (50–51 §) viitataan perustamistarkoitukseen. Rauhoitussäännöksiä koskevien poikkeusten sallittavuuden keskeinen edellytys on, että toimenpiteillä ei vaaranneta suojelualueen perustamistarkoitusta.

Lisäksi pykälässä tehtäisiin valtatien 21 perusparannushankkeen edellyttämät pienet rajausmuutokset Enontekiön kunnassa sijaitsevien Jietanasvuoman ja Lätäsenon-Hietajoen soidensuojelualueisiin sekä tehtäisiin muita teknisiä tarkennuksia.

3. Poronhoitoa, metsästystä, kalastusta ja metsätalouskäyttöä koskeva sääntely (2 §)

Soidensuojelualueilla saatettaisiin voimaan luonnonsuojelulain kansallis- ja luonnonpuistoja koskevat säännökset alueilla kielletyistä toiminnoista (49 §), rauhoitussäännöksiä koskevista poikkeuksista (50 §), Metsähallituksen luvalla sallituista poikkeuksista (51 §) sekä malminetsinnästä valtion muulla luonnonsuojelualueella (52 §:n 5 momentti). Pääosin luonnonsuojelulain rauhoitussäännökset vastaavat sisällöllisesti alueilla voimassa olevia soidensuojeluasetuksen rauhoitussäännöksiä, joten alueiden käyttöön ei tulisi merkittäviä muutoksia.

Soidensuojelualueilla tulisi sovellettavaksi luonnonsuojelulain kalastusta koskevat säännökset. Alueilla saisi luonnonsuojelulain 50 §:n 1 momentin 5 kohdan nojalla kalastaa kalastuslain 7 §:ssä säädettyjen yleiskalastusoikeuksien mukaisesti. Lisäksi Metsähallitus voisi myöntää lupia muuhun kalastukseen, kuten kaupalliseen kalastukseen tai esimerkiksi pyydyskalastukseen, luonnonsuojelulain 51 §:n 1 momentin 4 kohdan nojalla.

Suoraan luonnonsuojelulain 50 §:n 1 momentin 10 kohdan nojalla alueilla olisi sallittu hirven ja valkohäntäkauriin ajo sekä saman pykälän 3 momentin nojalla minkin ja supikoiran pyydystäminen ja tappaminen. Sallittua olisi lisäksi lopettaa haavoittunut eläin sekä ottaa haltuun alueelle kuollut riistaeläin alueen ulkopuolella tapahtuvaan metsästykseen liittyvässä tilanteessa noudattaen, mitä metsästyslaissa säädetään (50.1 § 11 kohta). Lisäksi luonnonsuojelulain 51 §:n nojalla alueen perustamistarkoitusta vaarantamatta olisi Metsähallituksen luvalla mahdollista vähentää liian runsaslukuisiksi tai muutoin vahingollisiksi käyneiden eläinlajien yksilöiden lukumäärää (2 kohta) sekä poistaa sellaisia riistaeläinlajien yksilöitä, jotka aiheuttavat ilmeisen uhan ihmisen turvallisuudelle tai uhkaavat aiheuttaa omaisuudelle merkittävää taloudellista vahinkoa (3 kohta).

Soidensuojelulain 2 §:n 2 momentissa säädettäisiin tarkemmin alueilla sallitusta **metsästyksestä**. Säädöksellä säilytettäisiin alueiden metsästyksen käytännön nykytilanne. Metsästyslain 8 §:n tarkoittamalla alueella sijaitsevilla soidensuojelualueilla metsästys olisi edelleen sallittu metsästyslain mukaisesti. Metsästyslain 8 §:n tarkoittaman alueen ulkopuolisilla alueilla metsästys on soidensuojeluasetuksen mukaisesti ollut sallittu siten, kuin alueiden järjestyssäännöissä tarkemmin määrätään. Ehdotetussa säännöksessä nostettaisiin soidensuojelualueiden järjestyssääntöjen metsästystä koskevat käytännöt lain

tasolle. Käytännössä metsästys olisi metsästyslain mukaisesti sallittu kaikilla alueilla lukuun ottamatta Haukkanevan-Nikulinnevan ja Siikanevan soidensuojelualueita, joilla vain hirven ajo on ollut sallittu. Hirven ja valkohäntäkauriin ajo olisi edelleen näilläkin alueilla sallittu luonnonsuojelulain 50 §:n 1 momentin 10 kohdan nojalla.

Ehdotetun säännöksen mukaan metsästyksessä olisi otettava huomioon alueen perustamistarkoitus ja noudatettava, mitä luonnonsuojelulain 34 §:ssä säädetään. Metsähallituksen Eräpalvelujen olisi alueille metsästyslupia myöntäessään huomioitava, että metsästyksellä ei vaaranneta alueiden perustamistarkoitusta, kuten suojelun perusteena olevaa lajistoa, tai aiheuteta vaaraa muulle virkistyskäytölle. Lisäksi olisi noudatettava luonnonsuojelulain 34 §:ää, jonka mukaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää. Säännös olisi luonteeltaan informatiivinen. Metsästyskäytäntöjen kestävä suunnittelu sisältyy jo nykyisellään Metsähallituksen suojelualueita koskeviin hoidon ja käytön periaatteisiin, ja Natura 2000 -alueita koskeva heikentämiskielto on alueilla joka tapauksessa voimassa.

Poronhoidon osalta alueilla säilytettäisiin poronhoidon nykytilanne. Luonnonsuojelulain 50 §:n 1 momentin 6 kohdan nojalla alueilla saisi harjoittaa poronhoitoa poronhoitolain mukaisesti. Lisäksi alueilla sallittaisiin poronhoidon edellyttämien kämppien, poroaitojen ja muiden rakenteiden rakentaminen, poronhoitoon tarvittava puun ottaminen sekä poronhoitoon liittyen leiriytyminen ja avotulen teko. Ehdotettu säädös vastaisi kansallis- ja luonnonpuistoja koskevien lakien päivityksessä (HE 270/2022 vp) säädettyä. Ehdotetussa säännöksessä mainitut toimenpiteet, kuten kämppien tai poroaitojen rakentaminen, eivät edelleenkään edellyttäisi Metsähallituksen viranomaislupaa.

Soidensuojelualueilla ei esitetä sallittavan eräitä soidensuojeluasetuksessa sallittuja toimenpiteitä, joilla ei enää ole alueilla käytännön merkitystä. Tällaisia ovat osalla alueista sallittu kivennäismaiden **metsätalouskäyttö** sekä metsäpuiden käpyjen ja siementen kerääminen sekä metsänjalostukseen tarvittavien kasvinosien vähäinen ottaminen. Soidensuojelualueet ovat talouskäytön ulkopuolella Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien taseessa. Alueilla ei ole tuottovaatimusta, eikä Metsähallitus harjoita alueilla metsätaloutta. Myös käpyjen ja siementen keräämiseen liittyvät toimenpiteet ovat jääneet merkityksettömiksi.

4. Muut lakiin esitettävät muutokset

Lain 3 §:ssä saatettaisiin soidensuojelualueiden osalta voimaan yleiset luonnonsuojelualueita koskevat säännökset, eli saavutettujen oikeuksien pysyvyyttä koskeva luonnonsuojelulain 55 §:n 3 momentti sekä haltuunotto-oikeutta koskeva 133 §. Lisäksi pykälässä viitattaisiin informatiivisesti luonnonsuojelulain liikkumisen rajoittamista koskevaan 56 §:ään, hoito- ja käyttösuunnitelmaa koskevaan 57 §:ään, järjestyssääntöä koskevaan 58 §:ään, luonnonsuojelualueen rajojen määräämistä ja merkitsemistä koskevaan 59 §:ään sekä alueen liittämistä valtion luonnonsuojelualueeseen koskevaan 60 §:ään, jotka ovat tulleet soidensuojelualueilla sovellettaviksi luonnonsuojelulain voimaantullessa luonnonsuojelulain 138 §:n voimaantulosäännöksen nojalla.

Soidensuojelulain alueen liittämistä soidensuojelualueeseen koskeva 4 § ja yleistä asetuksenantovaltuutta koskeva 5 § kumottaisiin ja korvattaisiin 3 §:ään ehdotettavilla viittauksilla luonnonsuojelulain ajantasaisiin säännöksiin. Asetuksenantovaltuuden kumoamisen myötä myös lain nojalla annettu soidensuojeluasetus kumoutuisi tarpeettomana, eikä uusia asetuksenantovaltuuksia annettaisi.

5. Esityksen pääasialliset vaikutukset

Esityksen **ympäristövaikutukset** arvioidaan vähäisiksi, koska alueet ovat jo nykyisin suojeltuja, eikä niiden käyttöön esitetä merkittäviä muutoksia. Kokonaisuutena esitys lähinnä päivittäisi soidensuojelualueiden rauhoitussäännökset alueiden nykykäyttöä sekä Natura 2000 -alueiden suojeluperusteiden turvaamista vastaaviksi sekä yhdenmukaistaisi valtion luonnonsuojelualueita koskevaa sääntelyä.

Viranomaistoiminnan kannalta esitys selkeyttäisi ympäristöministeriön ja Metsähallituksen välistä toimivaltaa soidensuojelualueita koskevissa lupa-asioissa, tehostaisi lupa-asioiden käsittelyä sekä selkeyttäisi ja yhdenmukaistaisi rauhoitussäännöksistä poikkeamisen lupaharkintaa.

Ehdotetun metsästyssääntelyn mukaan metsästyslain 8 §:n ulkopuolisilla alueilla metsästyksestä ei enää määrättäisi alueiden järjestyssäännöissä. Sen myötä Metsähallituksen ei olisi tarvetta antaa järjestyssääntöjä sellaisille soidensuojelualueille, joilla ei ole muuten tarvetta esimerkiksi rajoittaa liikkumista tai leiriytymistä. Samoin voimassa olevia, tarpeettomaksi jääviä järjestyssääntöjä olisi mahdollista lakkauttaa. Lain 71 soidensuojelualueesta yhdeksän sijaitsee kokonaan ja kuusi aluetta osin metsästyslain 8 §:ssä tarkoitetun alueen ulkopuolella.

Esityksellä ei olisi merkittäviä **taloudellisia** vaikutuksia. Soidensuojelualueet ovat jo suojelun piirissä, eikä esityksellä olisi merkittäviä vaikutuksia alueiden käyttöön. Alueiden metsätalouskäytön kieltämisellä ei olisi vaikutusta valtion metsätalouteen, sillä alueilla ei harjoiteta metsätaloutta.

Alueiden virkistyskäyttäjien, metsästäjien, kalastajien ja poronhoitajien näkökulmasta vaikutukset olisivat vähäisiä, sillä nykyiset käyttömahdollisuudet säilyvät pääosin ennallaan. Alueilla saisi edelleen esimerkiksi poimia marjoja ja hyötysieniä sekä kalastaa kalastuslain 7 §:ssä säädettyjen yleiskalastusoikeuksien mukaisesti. **Saamelaisten** kotiseutualueella saamelaisten kulttuurin ylläpitämisen ja kehittämisen edellytykset säilyisivät ennallaan.

Soidensuojelualueiden metsästyskäytännöt säilyisivät nykyisellään. Soidensuojelulain 71 soidensuojelualueesta 56 sijaitsee kokonaan ja kuusi aluetta osin metsästyslain 8 §:ssä tarkoitetuissa kunnissa. Näillä alueilla soidensuojelualueiden sijaintikuntien vakituisilla asukkailla on metsästyslain 8 §:n mukaisesti oikeus metsästää kotikunnassaan valtion omistamilla alueilla. Muilta kuin oman kotikuntansa alueella metsästäviltä metsästys edellyttää metsästyslain mukaista maanomistajan eli Metsähallituksen Eräpalvelujen metsästyslupaa nykykäytännön mukaisesti.

Metsästyslain 8 §:n ulkopuolisilla alueilla metsästyksestä ei enää määrättäisi järjestyssäännössä, vaan alueiden nykyiset metsästyskäytännöt kirjattaisiin pysyvästi lain tasolle. Siten metsästyskäytäntöihin ei myöskään tulisi järjestyssääntöjä mahdollisesti päivitettäessä tai lakkautettaessa muutoksia. Metsästys edellyttää kaikilta maanomistajan eli Metsähallituksen Eräpalvelujen metsästyslupaa. Metsähallitus on tehnyt alueille metsästysvuokrasopimuksia, ja osa alueista sisältyy Metsähallituksen metsästyslupa-alueisiin. Alueita sisältyy myös karhun ja ilveksen kannanhoidollisen metsästyksen lupa-alueisiin.